

JANUSZ KICA

za ustvarjalni opus v slovenskih gledališčih, zlasti za postavitvi *Pohujšanja v dolini šentflorjanski* Ivana Cankarja v Drami SNG Maribor in *Gradu* Franza Kafke v SNG Drama Ljubljana

Režiser Janusz Kica že dobri dve desetletji soustvarja in bogati slovensko gledališče z vrhunskimi uprizoritvami, ki jih odlikujeta lepota in skladnost vseh elementov gledališča. V ospredje postavlja igralca in na ta način svojsko združuje bogato igralsko tradicijo slovenskega gledališča z mojstrskim zamahom svetovljanskega režiserja.

Z njemu lastno umetniško držo je v domala celotnem slovenskem gledališkem prostoru ustvaril uprizoritve, ki ne poznajo razlik med osrednjimi in manjšimi gledališkimi družinami, med nacionalnimi ustanovami in priložnostnimi skupinami, ki delajo v eksperimentalnih pogojih, saj vse netijo prvobitno gledališko strast, s katero gledalcu odpirajo nove svetove, ga nagovarjajo in mu burijo domišljijo. Njegove režije so zaznamovale evropski gledališki prostor, k nam so prinesle nov zamah visokih estetskih standardov, s tem oplemenitile slovensko gledališče in vplivale na njegov razvoj.

Janusz Kica se je rodil leta 1957 v Wrocławu, kjer je že v gimnazijskem obdobju prišel v stik z vodilnimi poljskimi režiserji in igralci ter sledil takratnemu evropskemu avantgardnemu gledališču. Študij gledališke režije je sklenil v Krakovu; leta 1981 ga je vojaški udar generala Jaruzelskega presenetil med obiskom v Nemčiji, kjer je ostal in se po študiju zgodovine in umetnostne zgodovine vrnil h gledališču. Debitiral je v gledališču Wuppertaler Bühnen, v katerem je nekaj let delal kot stalno angažirani režiser. Pozneje je začel režirati še drugod po Nemčiji, v Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem, med drugim je sodeloval z znamenitima režiserjema Petrom Steinom in Andrzejem Wajdo.

Bilo je leta 1993, ko je Janusz Kica na oder SNG Maribor postavil dramatisacijo romana Alexandra Dumasa st. *Trije mušketirji*. Nekonvencionalna, a komunikativna uprizoritev je vžgala in očarala, kmalu sta sledili legendarni postavitvi Kafkove *Amerike* v SNG Maribor in Caldéronove drame v verzih *Življenje je sen* v ljubljanski Drami. Seznan njegovih režij se je hitro razprostrl v široko žanrsko pahljačo: znamenita ali pozabi iztrgana dela svetovne klasike, sodobna dramatika, dramatisacije proznih del, opere in krstne uprizoritve; v lanski sezoni pa se je končno zasvetila tudi barva slovenske dramske klasike.

S postavitvijo Cankarjevega *Pohujšanja v dolini šentflorjanski* na odru SNG Maribor je dokazal, da zna pronikniti v dušo slovenskega žitja in kulture, vzpodbuditi prepričljivo ansambelsko igro, se poigrati z dilemami slovenske družbe, današnje in pretekle, ter z inteligentno režijo aktualno in duhovito osvetliti Cankarjevo integralno besedilo. Skozi režiserjevo pronicljivo odrosko branje sta Cankarjevi umetniška genialnost in družbena kritičnost dosegli tudi univerzalno, občečloveško in splošno družbeno raven.

Lani je z režijo *Gradu* v ljubljanski Drami ob *Ameriki* in *Procesu* sklenil trilogijo uprizarjanja Franza Kafke. Tokrat se je spopadel z najmanj 'gledališkim' besedilom velikega avtorja, a v sodelovanju z avtorjem dramatisacije Goranom Ferčecem mu je uspelo izluščiti prvine, ki nagovarjajo današnjega gledalca. Uprizoritev je ostala zvesta duhu romana, z lepoto zadržanega, dovršenega izraza je ponudila izvirno interpretacijo *Gradu* in znova dokazala moč gledališke umetnosti.

Obe predstavi sta nadaljevanje umetnikove plodne ustvarjalne poti, na kateri se Janusz Kica izkazuje kot človek, ki je v iskanju čistosti nepopustljiv do sebe, zavezujoče vrta v temeljna vprašanja človekovega bivanja in nenehno preiskuje smisel gledališke umetnosti. Pri tem nas preseneča z nežno radikalnim branjem klasikov in natančnim iskanjem ustreznega gledališkega izraza za nove dramske pisave, a tisto, kar gledalca magično začara, je režiserjev spoštljiv in navdiha poln odnos do igralca. Veruje vanj in ga postavi v areno dogajanja, v srčiko čustvenih vozlov in dramskih situacij, da bi v natančni geometriji prostora našel lastno pot in iskreno izpoved. Vešče ga vodi, pretrese, razstavi in na novo vzpostavi, zna ga omejiti in osvoboditi; v nenehnih ponavljanjih v delovnem procesu ga nagrajuje s poslušom za tisti del srca, ki v umetniku še ni zapel, ter zna ob pravem trenutku izvleči svojstvene glasbene vilice, da lahko igralec zazveni z nepričakovano silo.

Janusz Kica je natančni gledališki raziskovalec in filozofski dvomljivec, muzikalični matematik in intuitivni mag, vrhunski profesionallec in strastni ljubitelj, zavezan je visokim etičnim normam in hkrati njihov preizpraševalec, rudar v iskanju skritega pomena besedila in zagovornik kipeče energije, je estetski arhitekt in čudeči se otrok. Za Janusza Kico sta življenje in sen – gledališka vaja, igralec pa vedno na novo odkrita Amerika.